

Výběrové šetření o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel České republiky zaměřené na zneužívání drog

Výběrové šetření

- Usnesením vlády České republiky č. 549 k závěrečné zprávě projektu Phare Twinning 2000 „Posílení národní protidrogové politiky“ – schválené dne 4. 6. 2003, bylo ministryni zdravotnictví (úkolem č. 1. 5.) uloženo provedení „Celopopulační dotazníkové studie na reprezentativním vzorku populace ČR“, její realizací byl pověřen ÚZIS ČR.

Výběrové šetření

- Realizace:

- ◆ Podzim 2004

ÚZIS ČR ve spolupráci se společností INRES – SONES
v. o. s

- ◆ Dotazníkovou metodou, dobrovolné

- Dotazník:

- ◆ Vychází z evropského modelového dotazníku EMCDDA – souhrn doporučených otázek s navrženou škálou odpovědí.
- ◆ Upraven v rámci pracovní skupiny NMS „Populační a školské průzkumy o postojích k užívání drog“, tak aby odpovídal situaci v České republice.

Výběrové šetření

■ Výběr

- ◆ Náhodný stratifikovaný výběr pomocí kvót z volebních okrsků České republiky – SC & C spol. s r. o.
- ◆ Kritéria reprezentativity: pohlaví, věk, kraj bydliště a doplňkově vzdělání
- ◆ Osoby s trvalým bydlištěm v ČR ve věku 18 – 64 let

■ Sběr údajů

- ◆ Metoda strukturovaných rozhovorů (face-to-face)
- ◆ Papírový dotazník
- ◆ Anonymita, ochrana osobních údajů

Neuskutečněné rozhovory

■ Neuskutečněné rozhovory

- ◆ 5 433 kontaktovaných respondentů
- ◆ neuskutečněno 1 726 rozhovorů (31,8%)

■ Důvody odmítnutí:

- ◆ Nedostatek času (42,1 %)
- ◆ Nezájem o uvedené téma (36,4 %)
- ◆ Nedůvěra a pochybnost o smyslu Šetření (16,4 %)

Charakteristika výběrového souboru

- Do zpracování zařazeno 3 526 dotazníků
 - ◆ 1 766 mužů (50,1 %)
 - ◆ 1 760 žen (49,9 %)
- Reprezentativnost odvozena od základního souboru obyvatelstva ČR ve věku 18 – 64 let dle stavu k 1. 3. 2001 SLDB
- Soubor je reprezentativní z hlediska věku, pohlaví a kraje.
- Určité odchylky byly zjištěny v rozložení podle rodinného stavu, vzdělání a ekonomické aktivity.

Respondenti podle pohlaví, věku a subjektivně vnímaného zdraví

Věk	Struktura respondentů podle pocitu zdraví (v %)				
	velmi dobré	dobré	uspokojivé	špatné	velmi špatné
	muži				
Celkem	22,3	42,6	27,4	6,5	1,1
18 - 24	45,0	45,6	8,1	1,3	0,0
25 - 34	33,0	48,3	16,5	1,5	0,7
35 - 44	19,5	46,3	27,4	5,7	1,1
45 - 54	9,2	41,4	38,9	9,5	1,0
55 - 64	5,1	27,9	47,5	16,3	3,3
	ženy				
Celkem	18,8	41,8	30,7	7,8	1,0
18 - 24	44,4	42,4	11,8	1,4	0,0
25 - 34	26,2	51,9	19,5	1,7	0,7
35 - 44	14,2	51,4	29,4	4,4	0,6
45 - 54	6,7	35,8	43,0	13,1	1,5
55 - 64	5,5	23,0	49,8	19,6	2,1

Subjektivní zdraví respondentů Výběrové šetření a HIS CR 2002

Subjektivní zdraví	Výběrová šetření		HIS 2002		Šetření / HIS	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
velmi dobré	22,3	18,8	22,5	17,4	0,99	1,08
dobré	42,6	41,8	47,3	48,6	0,90	0,86
uspokojivé	27,4	30,7	23,9	26,6	1,15	1,15
špatné	6,5	7,8	5,8	6,7	1,12	1,16
velmi špatné	1,1	1,0	0,5	0,7	2,27	1,38

Respondenti podle odpovědi na otázku vztahující se ke chronické nemocnosti

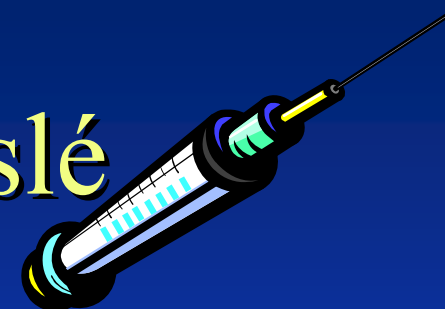
Věk	% respondentů				
	s chronickou nemocí	mají nebo prodělali nemoc	s diagnózou od lékaře	s nemocí v posledních 12 měsících	s léčbou v posledních 12 měsících
18 - 24	17,8	36,6	31,9	26,8	22,5
25 - 34	26,7	44,7	37,4	35,4	29,6
35 - 44	41,5	57,7	52,6	46,1	44,2
45 - 54	51,7	69,3	65,9	57,9	56,9
55 - 64	75,7	86,2	83,0	75,7	75,4
celkem	41,8	58,3	53,4	47,7	45,0
18 - 24	25,3	50,0	41,0	39,2	33,3
25 - 34	34,1	57,2	46,6	43,5	39,2
35 - 44	40,8	67,2	58,3	56,7	52,8
45 - 54	63,0	80,5	73,8	69,6	65,7
55 - 64	76,6	88,7	83,8	80,1	78,7
celkem	47,7	68,6	60,5	57,6	53,6

Sledované charakteristiky pro vybraná chronická onemocnění

Druh onemocnění	Počet respond. s nemocí	Z toho počet respondentů s :			Průměrný stupeň omezení
		diagnózou lékaře	nemocí v posled. 12 měsících	léčbou v posled. 12 měsících	
astma	128	76,6	60,9	63,3	2,2
alergie	420	84,3	72,1	63,1	1,8
diabetes	251	98,0	90,8	86,5	2,4
vysoký krevní tlak	548	94,2	84,5	83,8	1,9
artróza, (revmatická) artritida	270	91,9	86,7	77,0	2,4
osteoporóza	104	95,2	83,7	80,8	2,2
migréna, časté bolesti hlavy	494	46,0	75,5	57,9	2,0
chronická úzkost a/nebo deprese	214	49,5	71,5	50,5	2,1
chronické onemocnění páteře	330	89,7	82,7	73,0	2,4
onemocnění štítné žlázy	105	93,3	69,5	72,4	1,7
dlouhodobé potíže se střevy	89	71,9	76,4	58,4	2,2
chronické onemocnění kůže	146	93,8	78,1	71,9	1,9
ostatní nemoci	298	88,3	79,9	70,1	2,2

Respondenti podle toho jak vnímají drogově závislé

Věková skupina	Drogově závislého vnímám jako osobu				
	v konfliktu se zákonem	nemocnou	ani nemocnou ani překračující zákon	nemocnou a zároveň překračující zákon	nevím
	Muži				
Celkem	19,6	25,9	9,2	27,1	18,2
18 - 24	13,1	27,9	16,4	18,5	24,2
25 - 34	13,3	29,9	12,4	24,3	20,1
35 - 44	18,2	30,4	6,5	26,8	18,2
45 - 54	25,8	21,7	7,1	31,1	14,4
55 - 64	28,6	18,5	3,3	35,1	14,5
	Ženy				
Celkem	14,5	29,7	7,1	36,0	12,7
18 - 24	10,1	30,2	10,8	30,9	18,1
25 - 34	12,5	36,3	8,9	30,5	11,8
35 - 44	16,7	29,4	5,8	36,4	11,7
45 - 54	17,5	24,4	6,4	39,3	12,3
55 - 64	15,1	27,1	3,4	43,6	10,7

Respondenti podle stanoviska k uvedeným výročkům

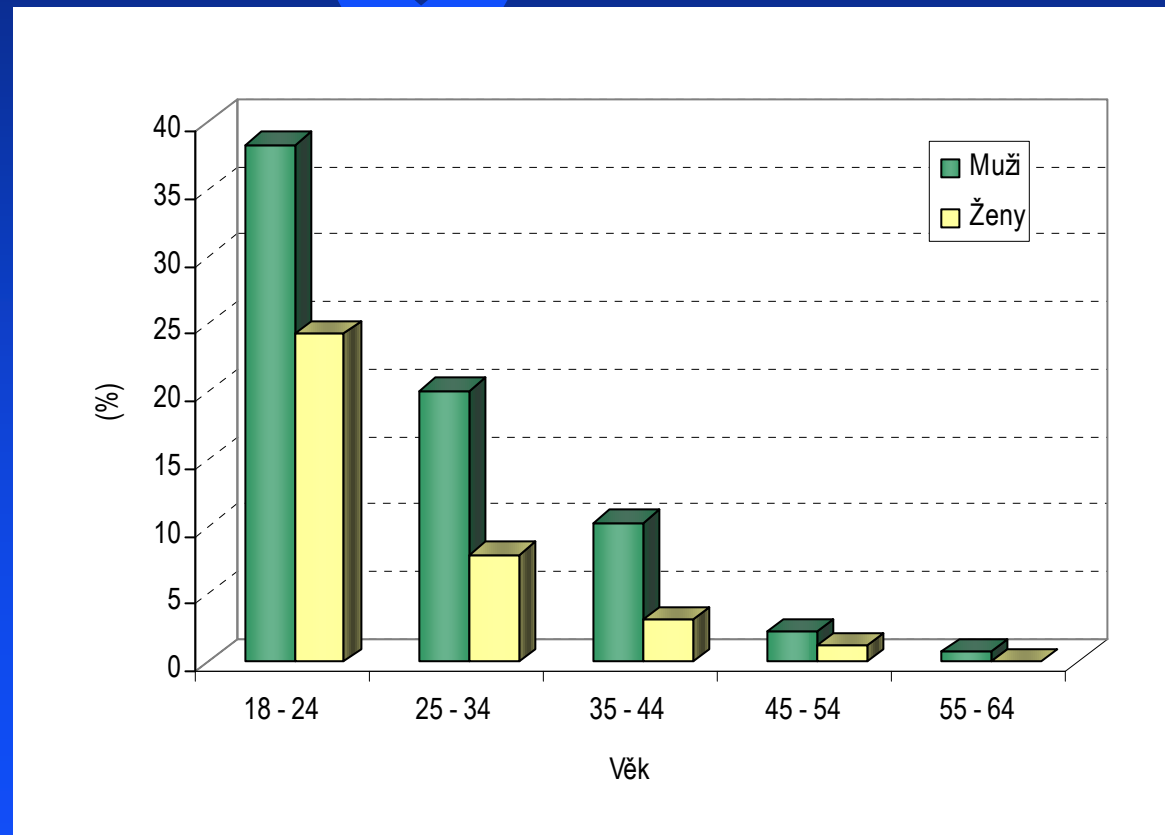

Stanovisko	Lidem by mělo být dovoleno užívat			
	marihuanu a hašiš		heroin	
	počet	%	počet	%
	muži			
rozhodně souhlasím	104	5,9	26	1,5
spíše souhlasím	257	14,6	29	1,6
nemohu se s výročkem ztotožnit ani ho odmítnout	369	20,9	184	10,4
spíše nesouhlasím	440	24,9	343	19,4
rozhodně nesouhlasím	596	33,7	1184	67,0
	ženy			
rozhodně souhlasím	44	2,5	16	0,9
spíše souhlasím	178	10,1	17	1,0
nemohu se s výročkem ztotožnit ani ho odmítnout	333	18,9	106	6,0
spíše nesouhlasím	443	25,2	266	15,1
rozhodně nesouhlasím	762	43,3	1355	77,0

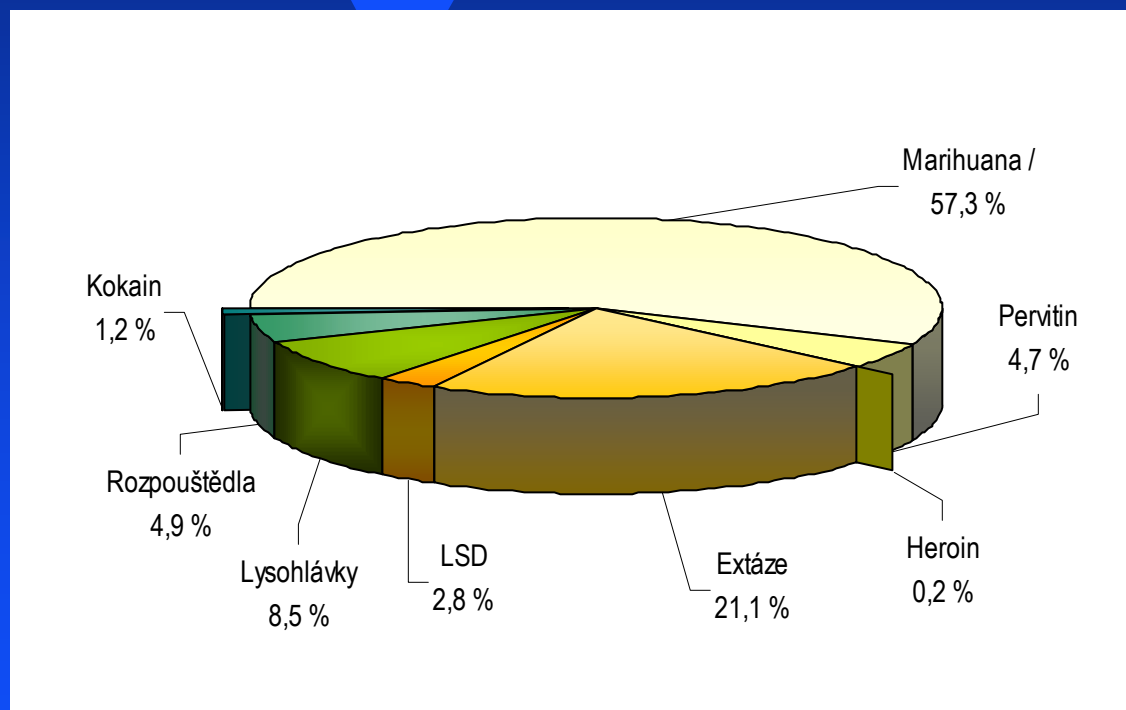
Prevalence

- Celoživotní
 - ◆ Včetně sedativ nebo léků s tišícími účinky
41,9 % respondentů (756 mužů a 722 žen)
 - ◆ Vyjma sedativ nebo léků s tišícími účinky
22,3 % respondentů (499 mužů a 289 žen)
- V posledním roce
 - ◆ 10,4 % respondentů (246 mužů a 119 žen)

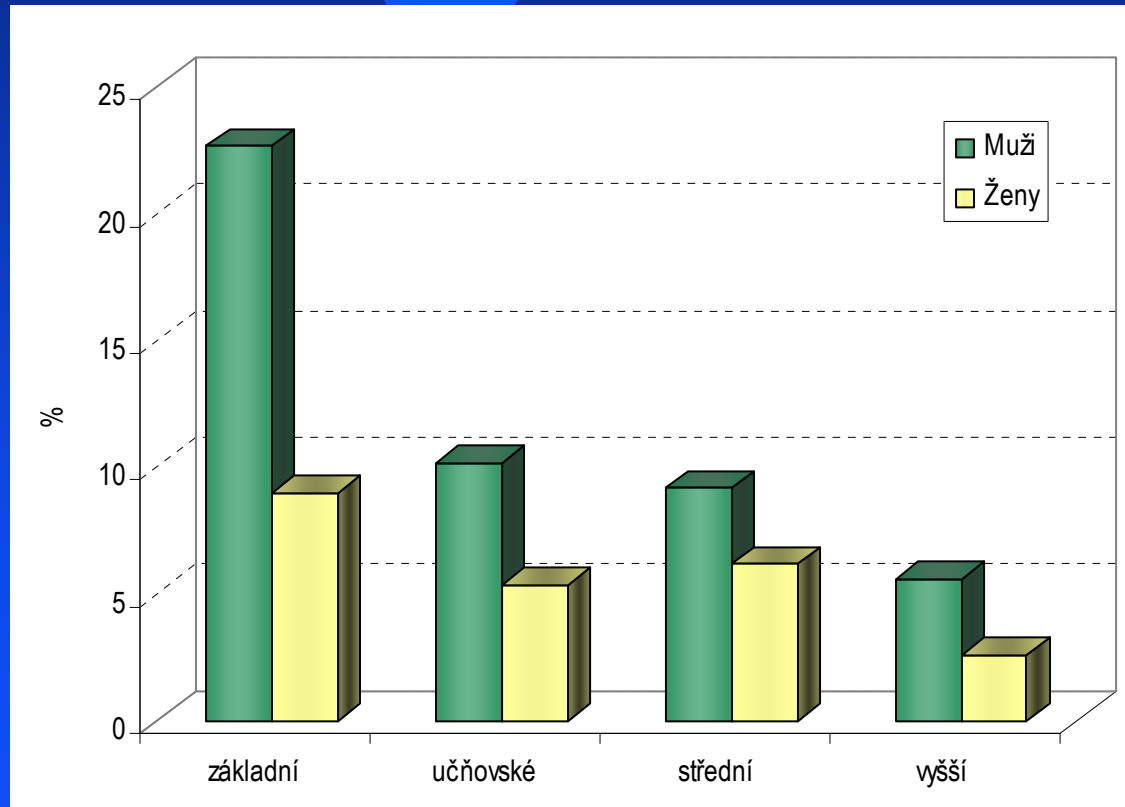
Procento respondentů, kteří v průběhu posledního roku užili drogu

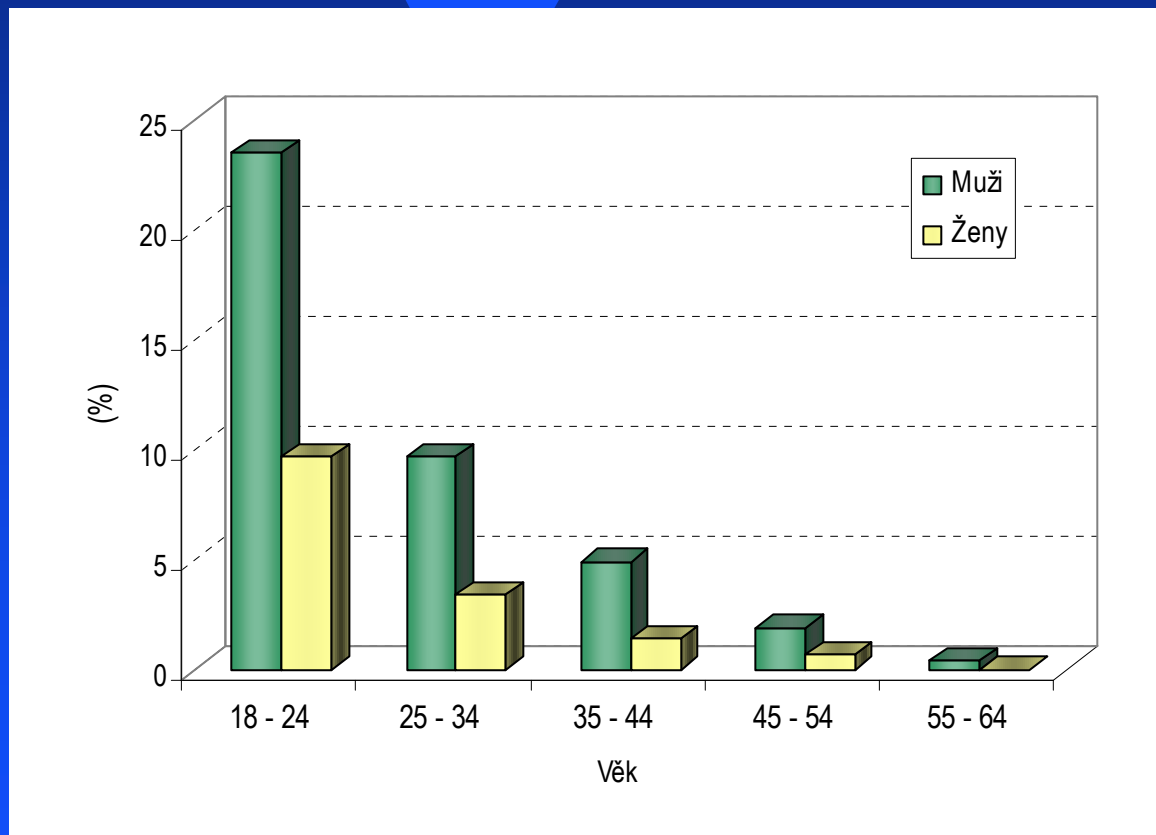
Struktura užívaných drog (pouze drogy užívané v posledních 12 měsících, vyjma sedativ a hypnotik)

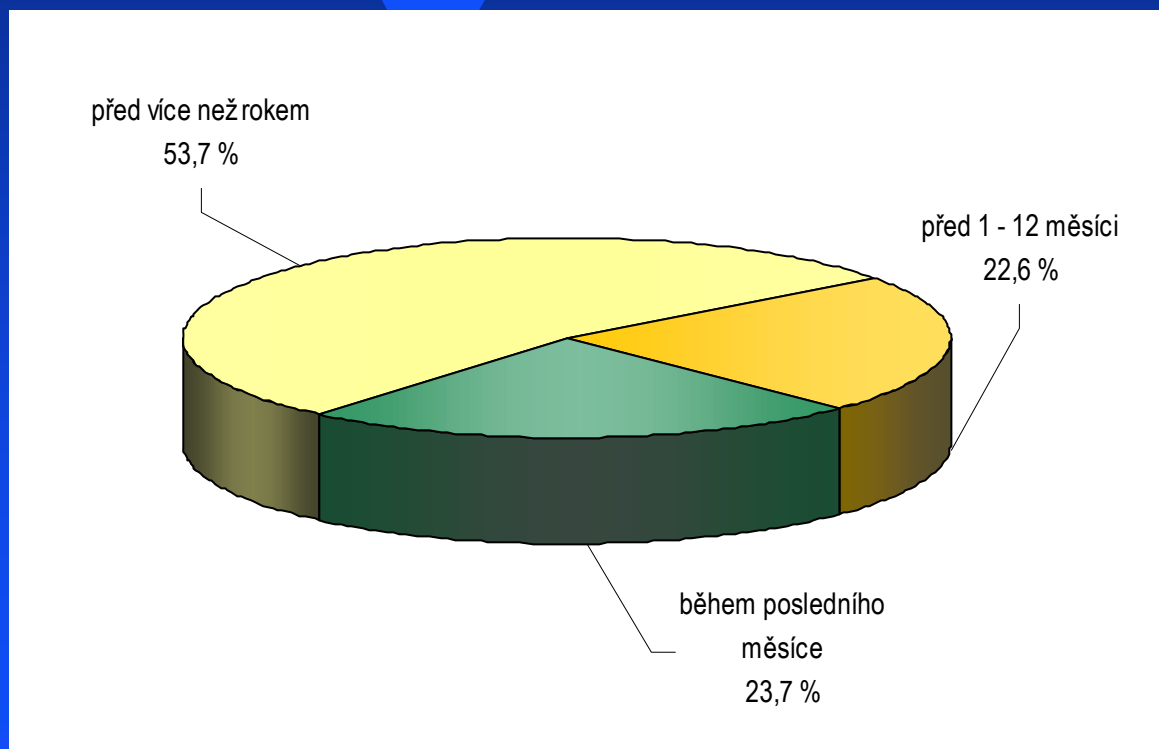
Procento respondentů podle vzdělání, kteří v posledním roce zkusili marihuanu

Procento respondentů, kteří v průběhu posledního měsíce užili drogu

Respondenti podle toho, kdy užili drogu (jen osoby, které zkusily drogu)

Respondenti podle hodnocení dostupnosti drog a jejich osobní zkušenosti s nimi

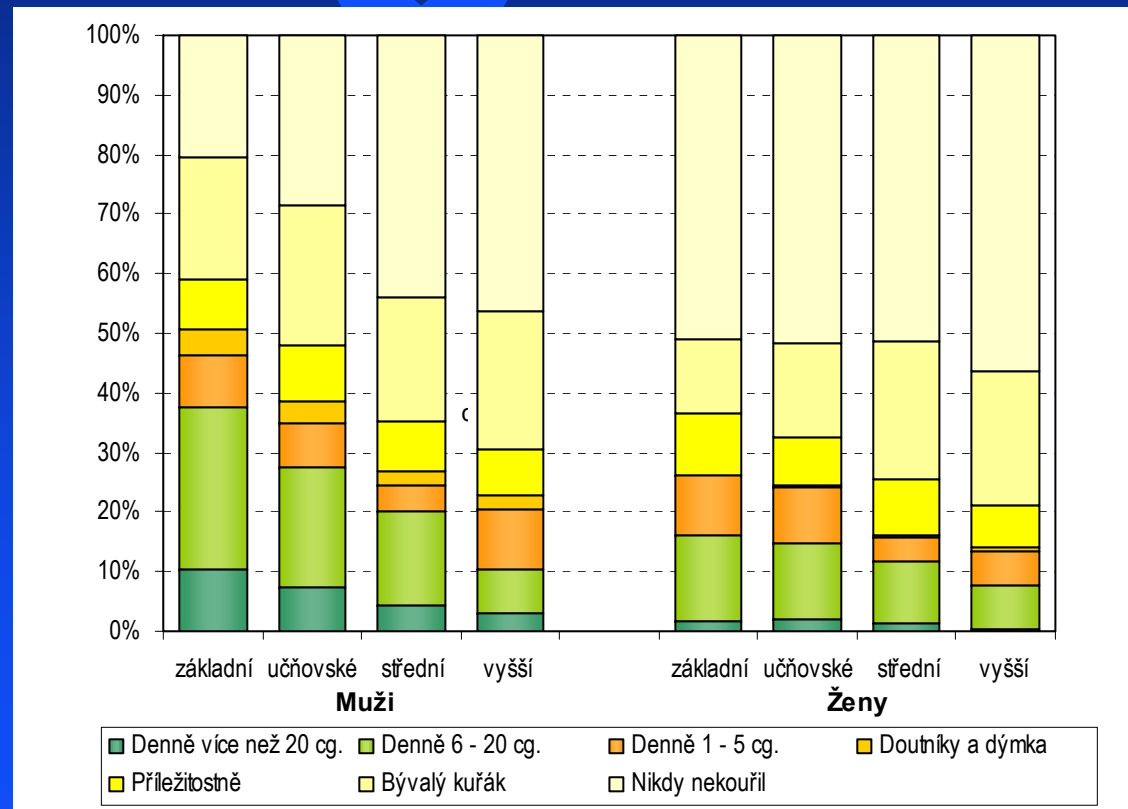
Drogy	Dostupnost	Osobní zkušenost		
		během posledních 30 dnů	během posledních 12 měsíců	pred více nez rokem
		%		
Sedativa nebo tísící léky	velmi snadné	39,7	18,7	14,4
	nemožné	3,6	5,8	6,5
Marihuana a hašiš	velmi snadné	21,2	14,3	23,8
	nemožné	0,2	0,0	2,0
Extáze	velmi snadné	5,9	12,2	13,8
	nemožné	0,0	0,0	0,0
Pervitin, amfetaminy	velmi snadné	1,9	7,7	16,1
	nemožné	0,0	0,0	0,1
Kokain, crack	velmi snadné	1,4	1,4	12,2
	nemožné	0,0	0,0	0,4
Heroin, jiné opiáty	velmi snadné	0,0	1,5	6,1
	nemožné	0,0	0,0	0,2
LSD	velmi snadné	2,6	1,3	3,8
	nemožné	0,0	0,0	0,1
Lysohlávky, jiné přírodní halucinogeny	velmi snadné	4,3	4,3	10,0
	nemožné	0,0	0,0	0,0
Těžké látky, rozpouštědla	velmi snadné	0,7	0,6	3,1
	nemožné	0,0	0,0	0,4

Respondenti podle věku, pohlaví, typu a délky kouření

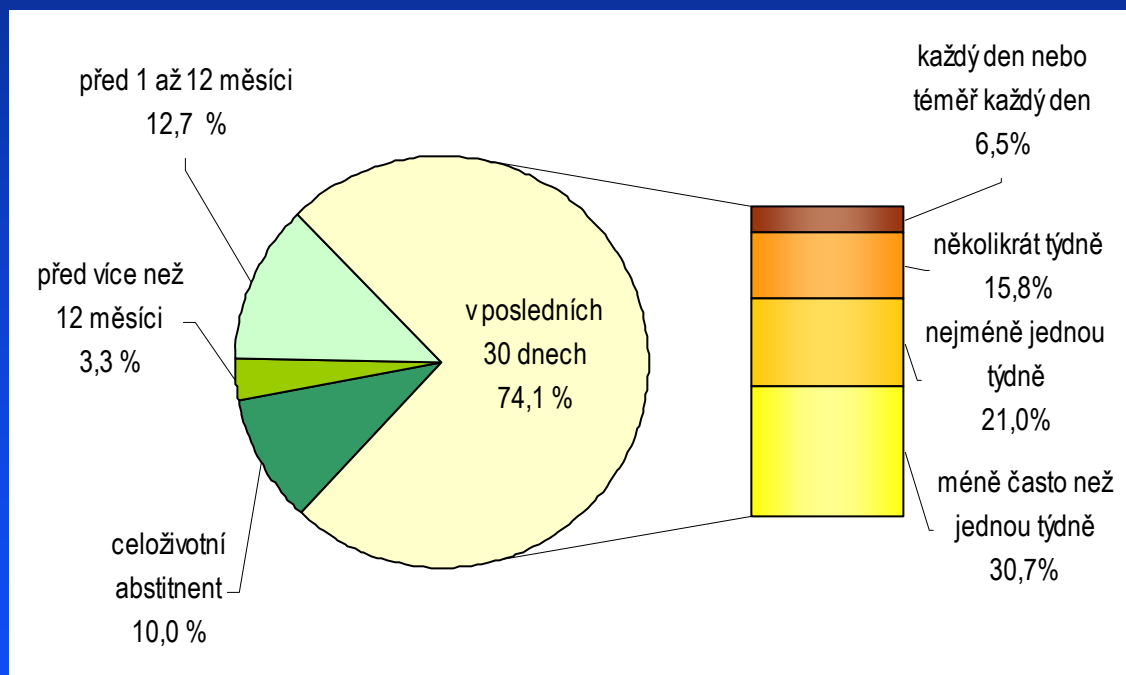

Věk	Průměrná doba kouření v letech					
	příležitostný kuřák	slabý kuřák 1-5 cigaret	slabý kuřák 6-20 cigaret	silný kuřák	doutníky a dýmky	bývalý kuřák
	muži					
celkem	11,3	14,4	19,4	24,6	0,0	13,0
18 - 24	3,1	4,5	5,2	5,7	0,0	2,3
25 - 34	8,0	10,7	11,6	13,3	0,0	5,2
35 - 44	12,9	17,7	21,2	21,9	0,0	9,9
45 - 54	20,9	27,2	31,3	30,9	0,0	14,6
55 - 64	24,0	35,5	38,3	41,9	0,0	20,9
	ženy					
celkem	10,1	14,8	20,2	27,5	0,0	7,7
18 - 24	3,0	4,3	5,2	5,0	0,0	2,7
25 - 34	8,4	10,2	10,6	8,7	0,0	4,9
35 - 44	13,5	19,9	19,8	23,0	0,0	6,7
45 - 54	16,7	23,9	28,2	32,0	0,0	9,8
55 - 64	19,1	29,9	35,5	39,8	0,0	11,9

Respondenti podle typu kouření a vzdělání (standardizovaný ukazatel)

Respondenti podle doby uplynulé od poslední konzumace alkoholu – četnost pití v posledních 30 dnech

Shrnutí:

- Alespoň jednu zkušenost s užitím některé ze sledovaných nelegálních drog má 22 % dospělé populace ČR.
- Zkušenosti s užitím konopných látek má 21 % populace ve věku 18 až 64 let;
s extází 7 % populace, s lysohlávkami a jinými přírodními halucinogeny 3,5% a 2,5 % s amfetaminy.
- Zkušenosti s ostatními nelegálními látkami jsou málo rozšířené.
- V posledních 12 měsících užilo nelegální drogu 10 % respondentů (9 % užilo konopné látky a 3,5 % extázi), v posledních 30 dnech 5 % (necelých 5 % konopné látky a 1 % extázi). Užívání ostatních nelegálních drog bylo, v posledním roce a posledním měsíci, uváděno jen výjimečně.
- Nejsnáze dostupné jsou dle výpovědí respondentů látky se sedativním účinkem, těkavé a konopné. Získání drog považují za snadné, nebo velmi snadné především mladí lidé.
- Nejčastějším místem distribuce drog jsou kluby či diskotéky, dále bar nebo restaurace, kde bylo dealery osloveno 23,9 %, resp. 21,5 % respondentů.
- Asi polovině dotazovaných osob nebyla droga nikdy nabídnuta.

Další studie zaměřené na drogovou problematiku

■ ESPAD 2003

- ◆ Realizátor: Psychiatrické centrum Praha a NMS
- ◆ respondenti ve věku 15 – 16 let, 3 172 šestnáctiletých studentů a pro srovnání 3 388 osmnáctiletých studentů

➔ Výsledky:

- ◆ téměř 44 % studentů má zkušenost s marihuanou nebo hašišem, 8 % s extází, 6 % s LSD nebo jinými halucinogeny, 4 % se stimulancii a 2 % s opiáty

■ Mortalita uživatelů drog 2005

- ◆ Realizátor NMS
- ◆ Retrospektivní kohortová studie – soubor hospital. pro poruchy související s užíváním drog (12 207, resp. 2 824 osob) injekční uživatelé s hlášenou vir. hepatitidou (3 037 osob), pacienti opiátové substituční léčby (704 osob)

➔ Výsledky:

- ◆ Standardizovaná úmrtnost 16 –33 na 1 000 osoboroků sledování
- ◆ U všech kohort vyšší mortalita u mužů než u žen.
- ◆ mortalita uživatelů drog je přibližně 8 – 11krát vyšší než v běžné populaci

Další studie zaměřené na drogovou problematiku

■ Spotřeba drog problémovými uživateli

- ◆ Realizátor: NMS 2004/2005
- ◆ 26 nízkoprahových zařízení a jejich 409 klientů – soubor nebyl regionálně reprezentativní pro celou ČR

➔ Výsledky:

- ◆ Průměrná týdenní spotřeba pervitinu 2,9 – 4,2 gramu na 1 problémového uživatele (roční spotřeba 3,5 tuny pervitinu)
- ◆ Průměrná týdenní spotřeba 3,4 – 4,4 gramu na 1 uživatele heroínu (roční spotřeba 2,2 tuny)

■ Prevalenční odhady problémových uživatelů 2003

- ◆ Realizátor NMS
- ◆ Metoda dotazníkového šetření mezi praktickými lékaři – dvě otázky
 1. „Kolik máte registrovaných pacientů?“
 2. „Kolik z nich jsou injekční uživatelé?“

➔ Výsledky :

- ◆ Počet problémových uživatelů v roce 2003 v rozmezí 21 až 38 tisíc osob, heroínu: 11 tisíc, pervitinu: 19 tisíc osob

Informační zdroje:

- [http:// www.uzis.cz](http://www.uzis.cz)
- <http://www.drogy-info.cz>
- <http://www.emcdda.europa.eu/>
- <http://www.adiktologie.cz>
- <http://www.sananim.cz>

Děkuji za pozornost!